

PLANINSKA ORIENTACIJA¹

¹ - Del besedila je povzet po članku Bojana Rotovnika Planinska orientacija, objavljenem v Planinskem vestniku maja 2006.

Pripravil: Dušan Prašnikar

Orientacija pomeni ugotavljanje svojega položaja na terenu in ustrezno določitev nadaljevanja gibanja. Srečujemo jo v vsakdanjem življenju, na planinskih poteh in v obliki športne dejavnosti. Predstavlja skupek znanj, izkušenj in uporabe tehničnih naprav za gibanje v naravi. Najpogostejša pripomočka sta kompas in zemljevid. V današnjem času se vse bolj uveljavljajo GPS-naprave, ki dajejo orientaciji nove razsežnosti, pa naj bo pri orientaciji v hribovitem svetu, v drugih športnih dejavnostih ali v prometu. Značilnost planinske orientacije je, da temelji na gibanju po hribovitem terenu. Kot sestavni del planinske dejavnosti jo vključujemo v nabor temeljnih znanj in mnogo planinskih vzgojno-izobraževalnih programov. Namen učenja planinske orientacije je, da posameznik pridobi znanje, s katerim lahko samostojno in suvereno obvladuje gibanje v gorskem svetu.

Tema orientacija oziroma razvedanje je od leta 1957 vključena v program za prostovoljne vodnike, od leta 1959 v program planinske šole in od leta 1960 v program alpinistične šole. Ena najbolj priljubljenih metod učenja orientacije, ki jo spodbuja tudi Mladinska komisija PZS, so orientacijska tekmovanja. Že leta 1979 je bil na Mrzlici organiziran prvi seminar za organizatorje tovrstnih tekmovanj. Tekmovanja z nazivom Milovanovičev memorial so se začela leta 1959 v Završnici in nato potekala v različnih predelih

Slovenije. V osemdesetih se je planinska orientacija usmerila v individualni šport brez drugih planinskih vsebin. Oblika ekipnega tekmovanja v različnih starostnih skupinah se je v drugi polovici devetdesetih iz Savinjske znova razširila na vso Slovenijo. Vzpostavil se je sistem področnih tekmovanj.

Od preostalih orientacijskih tekmovanj (orientacijski tek, taborniška orientacijska tekmovanja, tekmovanja v trekking ligi) se planinska orientacijska tekmovanja razlikujejo po tem, da pri udeležencih preverjajo tudi planinsko znanje in veščine (izdelava vozlov, poznavanje gorstev, rastlinstva in živalstva ter druge vsebine planinske šole). Posamezniku ali voditelju omogočajo spremljanje znanja iz orientacije, teoretične in praktične ravni gorniškega znanja in telesne pripravljenosti. Tekme v področnih ligah so priložnost za razvijanje tovarštva, medsebojno spoznavanje društev in gorske okolice, družabnost in izmenjavo izkušenj. Spodbujajo tudi ekipni duh, saj tekmovanje poteka v ekipah s po tremi do petimi člani in ne posamično. Tekmovalci so razdeljeni v šest težavnostnih kategorij:

- A: učenci do vključno 6. razreda osnovne šole,
- B: učenci 7., 8. in 9. razreda osnovne šole,
- C: mladina (od 1. letnika srednje šole do vključno 26. leta starosti),
- D: mlajši člani (stari 27 let in več),
- E: starejši člani (stari 40 let in več),
- F: družine (najmanj eden od staršev in otroci do vključno zadnjega razreda osnovne šole).

Najboljše ekipe iz področnih lig se uvrstijo na Slovensko planinsko orientacijsko tekmovanje (SPOT), ki praviloma poteka maja. Raven zahtevnosti je tam nekoliko višja. Vse, ki delate z mladimi, vabimo, da se na tekmovanjih preizkusite in to dejavnost širite v vaših planinskih društvih. Za informacije o tekmah se obrnite na vodjo najbližje področne planinske orientacijske lige:

- Gorenjsko-dolenjska liga: Matej Ogorevc (mogorevc@gmail.com),
- Koroška liga: Anže Boh (anze.boh@gmail.com),
- Podravska liga: Matevž Zih (zih1990@gmail.com),
- Rogaška liga: Metod Gradič (megra7@gmail.com),
- Zasavska liga: Marko Mavri (marko.mavri@gmail.com),
- Savinjska liga: Zoran Štok (zoran.stok@gmail.com),
- Primorska liga: Andrej Špacapan (andrej.spacapan@gmail.com),
- liga Smrekovec: Jure Grudnik (jure.grudnik@gmail.com).

Foto: Manca Čujež

V rubriki se lotevamo posameznih poglavij planinske šole. Za vas se trudimo poiskati zanimive predloge metod, iger in delavnic.

Osnovna znanja s področja planinske orientacije so zajeta v učbeniku Planinska orientacijska tekmovanja, ki je dosegljiv v Planinski založbi PZS. Posamezniki se lahko v okviru Mladinske komisije PZS usposabljujejo tudi za naziv vaditelj orientacije. Usposabljanja potekajo letno, praviloma jeseni: štiridnevni uvodni seminar orientacije ter seminar za trasiranje in

Foto: Manca Čujež

organizatorje planinskih orientacijskih tekmovanj en konec tedna. Dodajamo tudi nekaj zanimivih predlogov za učenje orientacije, ki jih lahko uporabite v okviru krožka, izleta ali večdnevnega bivanja v gorah.

Iskanje predmetov

Namen: poučiti o pomenu topografskih znakov in branju zemljevida.

Tekmovalce razdelimo v manjše skupine in jih poučimo o topografskih znakih. Prosimo jih, naj poskusijo skupaj izdelati zemljevid bližnje okolice. Vsak član skupine skrije predmet in to označi na zemljevidu. Preostali poskušajo brez njegove pomoči ta predmet poiskati.

Orientacija po spominu

Namen: ocena razdalje, prepoznavanje elementov po spominu.

V naravi postavimo preprosto progo in več zaporednih kontrolnih točk. Na vsakem kontrolnem mestu se nahaja del zemljevida, na katerem je označena naslednja točka. Ekipe si ga lahko

Foto: Manca Čujež

ogleda, ne more pa ga odnesti s seboj. Če naslednje točke ne najde, se lahko vrne na prejšnjo točko.

Prečkanje neznanega terena

Namen: uporaba azimuta.

Na zemljevidu označimo dve kontrolni točki, območje med njima pa pobarvamo oziroma »zapatamo«. Skupina mora »neznano« območje prehoditi po azimutu in nato ujeti pravo smer. Paziti moramo, da je objekt, kjer tekmovalci ugotovijo, da so na pravi poti, dovolj viden (večja pot, potok ...).

Gibanje le po azimutu

Namen: uporaba azimuta in merjenje razdalje. Natančno izmerimo sto metrov, nato pa tekmovalce povabimo, da izmerijo, koliko parnih korakov potrebujejo, da prehodijo to razdaljo. S tem podatkom jih naučimo ocenjevati razdaljo v naravi. Nato jim postavimo nekaj kontrolnih točk. Na vsaki točki dobijo dva podatka: razdaljo in smerni kot naslednje točke.